

MICHAEL LORIO
of het Kerstfeest van den Ketter
EEN VERHAAL VAN
Hesba Stretton.

BOEKHANDEL VHN. HÖVEKER, & WORMSER, AMSTERDAM.

MICHAEL LORIO.

MICHAEL LORIO,

OF

DE KERSTNACHT VAN DEN KETTER.

EEN VERHAAL

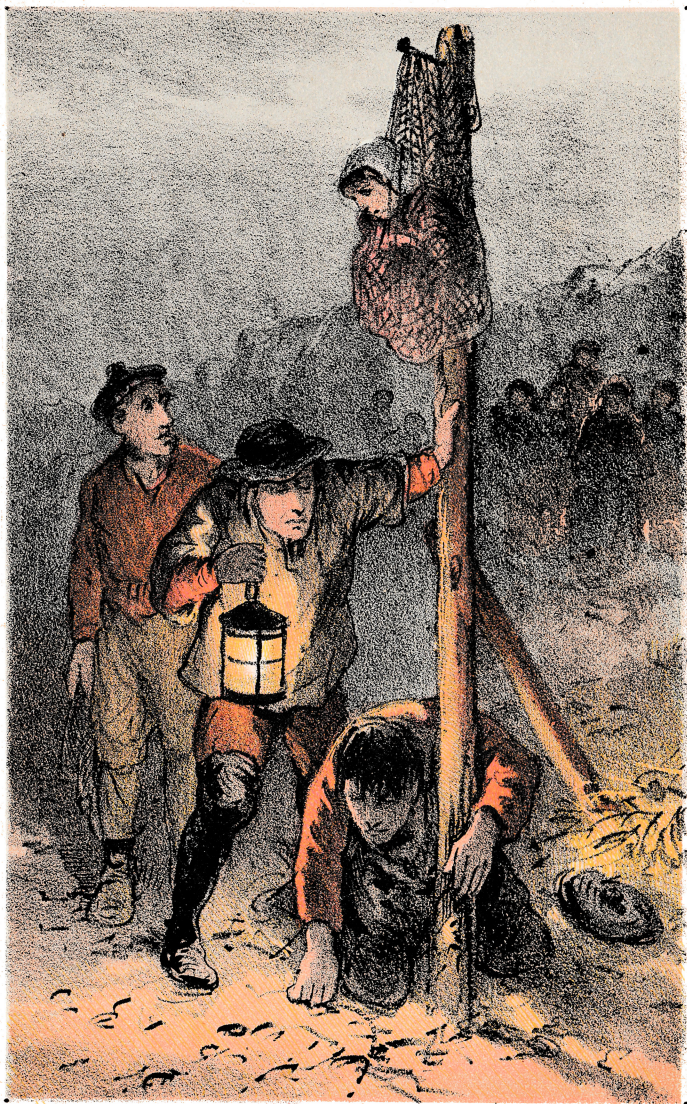
VAN

HESBA STRETTON.

DERDE DRUK.

BOEKHANDEL
AMSTERDAM VOORHEEN PRETORIA
HÖVEKER & WORMSER.

MICHAEL LORIO.

Op den zuidwestelijken uithoek van Normandië, slechts door een nauwe zeestraat van Britannië gescheiden, staat de verbazend groote granietrots, St. Michael geheeten. Het gevaarte bestaat uit een eenzaam rotsblok, dat uit het midden van eene zandvlakte oprijst, ter hoogte van ongeveer vierhonderd voeten. Het is zoo weinig met aarde bedekt, dat hier en daar ternauwernood een grassprietje uit een spleet durft gluren. Op den top is een schoone kapel gebouwd, aan den aartsengel gewijd, wiens naam de rots draagt. Naast dit prachtig gebouw, dat werkelijk van kunst en goeden smaak getuigt, ziet men nog de overblijfselen van een oud en sterk kasteel met eene gevangenis. Tegenwoordig is dit eenzaam, en de stilte wordt er slechts door den voetstap van pelgrims gestoord. Aan de oostzijde van den berg bevindt zich een oude stad met een groote straat en ettelijke dwarsstegen, door sterke wallen en een paar monsterachtige kanonnen aan de zeezijde gedekt. Deze twee mortieren zijn zegeteekens, in het jaar 1423 op de Engelschen behaald, de trots der bewoners van St. Michael.

Een groote vlakte van mijlen uitgestrektheid, bedekt met zand of zee, al naarmate het eb of vloed is, omringt deze eenzame woonplaats met de rotskapel. Bij hooge vloed knabbelt het zeeewater zelfs aan de oude muren en zweept zich tegen de

granietrots op. Is evenwel de zee kalm en de eb daar, dan gelijkt de omtrek een zandwoestijn, die in dorheid voor de Sahara van Afrika niet onderdoet. Hier en daar zijn groote scheuren in het zand, en als de zee hoog en de storm geweldig is geweest, zijn deze spleten met water gevuld, waarin overvloedig visch wordt gevonden. Ver in den omtrek stuit het oog, waar het niet op de zee rust, op klippen en rotsen.

De eenige weg om den berg te bereiken, gaat dwars door het zand. Van tijd tot tijd moet dit pad worden uitgediept, zooals bij ons te lande de sneeuw wel eens wordt weggeruimd; anders zou het geheele pad weldra verloren zijn. Hier en daar staat ook een groote, dikke paal, om den voetganger te waarschuwen voor een gevaarlijk punt of wel voor een kuil of scheur, die vooral bij avond levensgevaarlijk worden kon. Ook langs den oever vindt men overal deze reusachtige staken, die er denzelfden dienst moeten bewijzen als aan de landzijde. Die alle zijn aan den top met een bundel doode takken gekroond. 't Is waarlijk een tooneel van armoede en eenzaamheid, dat in de beschaafde wereld maar zelden wordt geëvenaard, en men zou zich zeer geneigd gevoelen de arme lieden te beklaagen, die deze eenzame stad bewonen.

De menschelijke wezens, die hier huisvesten, zijn in getal niet grooter dan een anderhonderd. Zij maken als het ware één groote familie uit. Nu en dan ziet men het eerwaardig voorkomen van een Roomsch-Katholiek priester, of eenige monniken de armzalige straat doorwandelen en naar de kapel gaan, terwijl des zomers een groot aantal bedevaartgangers den heiligen Michael komt vereeren. Van dezen hebben de geestelijken het meeste stoffelijk voordeel. Al de mannen dezer plaats zijn visschers; andere bezigheid dan de hunne is hier ook niet mogelijk en deze verschaft bij lange na niet aan allen een rijk bestaan.

Op deze wijze, van de geheele wereld afgesloten, leeft dit volk in groote onwetendheid, en het bijgeloof is bij hen veel grooter dan bij al de bijgeloovige bewoners van Normandië en Britannië, die hunne burens zijn. Een mensch, die lezen en schrijven kan, is een groote uitzondering onder hen. De nieuwe denkbeelden van deze eeuw zijn hun ten eenenmale vreemd. Al wat ze weten, is: de legende van hun beschermheilige St. Michael en de levensgeschiedenis van iederen ingezetene hunner woonplaats; anders letterlijk niets.

Het is toch een recht bedrijvig schouwspel, als men dat visschersvolk aan het werk ziet, terwijl hun oude paarden, met den kop diep in een blauwen zak met voeder weggedoken, rustig wachten tot de kar, die ze trekken moeten, gevuld zal zijn. Daar wordt onder vroolijk gesnap heel wat visch gevangen, en de vrouwen, die ook medegaan, doen den omtrek van hare liederen weergalmen.

Maar wie ook in gezelschap van anderen was, één man zag men altijd alleen, geheel alleen. Het scheen wel, dat een onzichtbare cirkel dit wezen omringde, die hem onbereikbaar maakte voor al zijne natuurgenooten. Niemand waagde zich in zijne nabijheid. Als nog eens een woord tot hem overklonk uit de verte, vriendelijk was het nooit, en altijd kwam dat uit een mannenmond; eene vrouw zou het niet gewaagd hebben hem zelfs langen tijd aan te kijken. Hij werkte intusschen maar voort met een open gelaat en zonder zich om de anderen te bekreunen, tot zijn wagen gevuld was en hij dien bij den eigenaar had gebracht, die de goedheid wilde hebben hem in dienst te nemen, al was het dan ook tegen veel lager loon dan de andere visscherlieden. Daarna wierp hij zijn blauwen kiel over zijn kamizool en sloeg den weg naar huis in.

Nooit klonk er eene stem om hem te groeten, als hij door de poort de straat insloeg. Hoe vol het daar ook wezen mocht

— want die plek diende tot markt en verzamelplaats — niemand sloeg acht op den jongeling. Integendeel, de vrouwen, die bezig waren hare netten te drogen of te herstellen, weken angstig achteruit, en als hij voorbij was, zonden oud en jong hem een menigte scheldwoorden achterna. Overal waar hij kwam, kropen de kleine kinderen ijlings achter hunne moeders weg, of vluchtten luid schreiende het huis in. Als mijnheer de pastoor hem ontmoette, liep deze schielijk het eerste huis binnen, dat hij open vond, om den jonkman toch maar niet te moeten aanzien. Dit menschelijk wezen lag onder een ban, dien niemand kon of durfde opheffen.

De eenige stem, die tot hem sprak, zoodra hij de deur van zijn armelijk woninkje opende, dat niet ver van den wal gelegen was, was die van een kijfachtige, oude vrouw, die altijd bedlegerig was vanwege haar ongesteldheid. Daar woonde hij alleen met die oude; — zij was zijne moeder. Hoort, hoe hij werd ontvangen.

„Michael! Michael! wat zijt ge weer laat! als gij een goed zoon waart, zoudt ge vroeger thuis gekomen zijn,” zoo sprak de oude van het bed hem aan.

„Ik ging heen, zoodra mijn werk gereed was,” antwoordde hij op onderworpen toon, „ik heb geen minuut onderweg verloren.”

„Nu ja, dat wil ik gelooven. En waarom? Omdat niemand met u te doen wil hebben,” ging zij voort. „Als gij waart zooals ieder ander, zoudt ge ook vrienden hebben, bij wie ge menig aangenaam uurtje kondt slijten. Het is wat te zeggen voor mij, uwe moeder, zulk een kind in de wereld te hebben gebracht, dat door iedereen wordt gehaat en geschuwd. Mijnheer de pastoor zeide mij nog heden, dat er geen hoop voor u is, zoolang gij zóo blijft. Gij moet onherroepelijk naar de hel. En toch heb ik u Michael genoemd naar onzen grooten

aartsengel en als een goed Christen grootgebracht. O, welk eene ellende! Hoe hard is het voor mij, altijd ziek te bed te liggen en aan mijn zoon te denken als een hellewicht, dat daar eeuwig zal branden!"

Zeer bedaard, alsof hij zulk eene strafpredikatie al wel honderdmaal gehoord had, begon Michael het vuur in den haard aan te leggen en het avondeten klaar te maken. En zeker veel meer dan honderdmaal hoorde hij iets dergelijks. Het was altijd zijn welkom-thuis bij het geëindigde dagwerk. Hij hoorde het daarom reeds niet meer. Toen het vuur helder begon te branden, verlichtte het een vertrek, dat zeker het ongezelligste uit dit geheele ongezellige oord genoemd mocht worden. Een houten kastje in een hoek, eene tafel met twee stoelen, eene plank met een paar aarden schotels, en het bed, waarop de lamme vrouw lag, was al het huisraad.

Toen de soep klaar was, bracht de zoon die aan het bed en hielp zijne moeder met groote oplettendheid ze te gebruiken, eer hij zijn eigen honger stilde. Daarna schudde hij zorgvuldig haar kussen op en legde haar zachtkens weder neder.

„Och, Michael!" kermde zij, „zoo is het goed. Och, gij moest mij maar verlaten; het helpt u toch niets, wat gij ook voor goede werken aan uw oude moeder doet. Mijnheer de pastoor zegt, dat, als gij een geboren ketter waart, dan de lieve God wellicht nog barmhartigheid aan u zou bewijzen; maar gij zijt een geboren Christen zooals iedereen, en gij hebt uwe ziel aan den duivel verkocht. Och, laat mij maar liggen, en zoek uw plezier in dit leven; want in het toekomstige wacht u niets anders dan eeuwige ellende."

„Ik wil u nooit verlaten," antwoordde hij, „neen nooit. Ik vrees niet voor het toekomstig leven."

Hij was een man van weinig woorden. Misschien had de stilte, waarin hij leven moest, hem zoo stilzwijgend gemaakt.

Ook tot zijne moeder sprak hij weinig. Spoedig waren lamp en vuur weer uitgedoofd en klom hij de ruwe ladder op naar het zoldertje, waar hij sliep en dadelijk ontwaakte als zijne moeder maar eenmaal „Michael!” riep.

De lezer is zeker nieuwsgierig te weten, welk zonderling en boosaardig wezen deze visscherman toch wezen mocht. Hij was te Parijs geweest, vele jaren geleden; toen was hij nog een goed Christen, zooals zijne moeder het noemde; maar daar kwam hij in aanraking met Protestanten, die hem aanrieden het Nieuwe Testament te lezen, en het hem ook hielpen verstaan. Dat nieuwe geloof, zooals hij eerst meende dat het was, had een diepen indruk gemaakt op zijn eerlijk gemoed. Hij leerde zijne zonden aan Jezus belijden, en gelooven dat ze hem om Jezus' wil vergeven waren. Toen hij in zijne geboorteplaats terugkeerde, nadat zijn vader gestorven was, en hij voor de ziekelijke moeder den kost moest winnen, ontvingen hem de lieden van die plaats als den zoon van Piet Lorio. Hij was visscherman evenals zij, met niet meer recht dan zij om zelfstandig te denken, en te lezen wat hij wilde. Hij was hun in ontwikkeling verre vooruit; maar bezat de gave niet, wat hij wist aan anderen duidelijk en klaar mede te deelen. Spraken zij met hem, dan maakte hij van zijn veranderde denkwijze geen geheim. Zijne geloofsbelijdenis tegenover hen bestond in deze of dergelijke woorden: „Ik ben niet langer een Katholiek; ik ben Protestant. Ik kan niet langer tot de heiligen bidden, zelfs niet tot den aartsengel Michael of de heilige Maagd. Ik bid alleen tot God, en vind al mijn heil in Jezus Christus.” Bewijzen daarvoor had hij niet; het was hem in het hart. Hij gevoelde, dat dit alles waarheid was; maar het scheen hem onmogelijk anderen dit aan te toonen.

Misschien is er niets smartelijker dan het gevoel van armoede aan woorden en uitdrukkingen, als het hart vol is. Deze smart gevoelde Lorio dagelijks; maar zijn wandel was daarentegen een leesbare brief, een heldere bewijsvoering tegen het bijgeloof. Zijne medeburgers hadden hem in den ban gedaan, niet met luider stemme en onder vele ceremoniën; neen, het was een stilzwijgende ban. Zonder afspraak of overleg waren allen het hierin met elkander eens, hem als een verstooteling te behandelen en zijn gezelschap te vlieden als de pest.

Michael schikte zich in zijn lot zonder bitterheid en zonder klachten. Nooit ging hij mijnheer den pastoor zonder groeten voorbij. Als hij dagelijks aan de groote pomp dicht bij het klooster water ging halen, was hij dadelijk gereed ieder behulpzaam te zijn, en vooral oude vrouwen of kinderen hunne lasten te helpen verlichten. Soms droeg hij voor hen de zware emmers of tonnen de steile trappen op en zette ze voor hunne huisdeur neer, zonder een enkel woord van dank daarvoor te ontvangen. Alleen zijne moeder bewonderde nu en dan zijn geduld en zijne zachtmoedigheid; maar haar enkele woorden van lof eindigden immer in de klacht, dat al deze goede werken hem toch niets baatten, omdat hij geen goed Christen meer was.

Als Michael des avonds voor het dakvenster van zijn slaapvertrek geknield lag, en de maan zoo helder scheen over de groote watervlakte, dan was het hem, alsof een onzichtbare hand hem aanraakte, en een nauwelijks hoorbare stem tot hem sprak. Hij hield zich vast, als ziende den Onzienlijke, en behield kracht om zijn kruis zwijgend te dragen.

Op andere tijden, als hij minder opgeruimd was en minder geloovig naar boven zag, bekwam hem de lust om weer in gezelschap met anderen te leven. Dan liep hij het nauwe straatje door, de wallen op en zette zich in een hoek van den muur, waar hij in de herberg kon staren. Daar was hij vroeger

dikwijls met zijn vader geweest. De waard Nicolaas was thans zijn bitterste vijand. Dan keek hij vanuit deze plaats in de huiskamer, die door een aan den zolder hangende olielamp helder verlicht werd; ook bemerkte hij den helderen schijn van een groot houtvuur, waarop de waardin druk bezig was te bakken. In een hoek van het vertrek lag op zindelijk, hagelwit beddegoed achter roode gordijnen een lief kind, welks hoofdje boven het bed uitstak en welks oogjes de heldere lamp begluurden. Aan eene tafel zat de waard en drie of vier van de gegoedste ingezetenen, die het zeer druk hadden met het gebruiken der heerlijke pannenkoekjes en versche visch, die de waardin had toeberaid. De koperen beslagpot en het braadjzer blonken niet minder dan de lamp, en alles zag er zoo recht vriendelijk uit, dat Michael zijn kouden hoek niet kon verlaten, eer de laatste gast vertrokken was.

„Gij zijt Michael de duivel!” zeide eene kinderstem op zekeren avond tot hem, toen hij daar weder in dien hoek stond te glurén, en hij voelde een kleine hand de zijne aanraken. Die stem en die hand behoorden aan Delphine, Nicolaas' oudste dochtertje, een ferme meid vol moed, en boven velen van haar leeftijd ontwikkeld. Nu zij evenwel dien alom gevreesden en gehaten man had aangeraakt, ontzong haar al de moed, en zij stond op het punt om de vlucht te nemen.

„Ik ben Michael Lorio,” zoo antwoordde de jonkman op een rustigen en vriendelijken toon, terwijl hij haar tot zich trok, „hoe kunt gij mij Michael de duivel noemen?”

„Iedereen noemt u zoo,” antwoordde Delphine. Gij zijt een ketter. Zie, ik ben een goede Christin. Ik zeg iederen avond mijn „Ave Maria” en mijn „Paternoster” op; als gij evenzoo wilt doen, zal niemand u meer Michael de duivel noemen!”

„Zijt gij niet bang voor mij?” vroeg hij, toen het kind hare hand zoo vertrouwelijk in de zijne legde.

„Neen, neen, gij zijt de wezenlijke duivel niet,” was haar we-

derwoord, „en mijne moeder heeft mijn naam geschreven in het register in de kapel; daarom zal de groote aartsengel Michael mij van alle kwaad verlossen. Wat kunt gij doen? Kunt gij kinderen in katten veranderen? Of kunt gij de zee doorkomen zonder te verdrinken? Of kunt gij op het hoogste puntje van het torenkruis staan? Ik wil met u meêgaan naar uw huis en zien wat gij doen kunt.”

„Ik kan niets van dit alles doen,” antwoordde Michael; „maar als gij wilt, moogt gij wel met mij meê naar huis gaan.”

„Draag mij,” zei het kind, „opdat ik eens kan zien hoe sterk gij zijt.”

Hij beurde haar met groot gemak op; want hij was gewoon zwaarder lasten te dragen. Zijn hart klopte van genoegen, toen het kind haar armpjes om zijn hals sloeg en haar voorhoofd het zijne aanraakte. Delphine was nooit op de wallen geweest, vóór de sterren waren ondergegaan, en nooit zag zij zooals nu al de omliggende klippen door het maanlicht beschenen; daarom moest Michael telkens stilhouden om op haar vele vragen te antwoorden. Maar toen zij de deur van de kleine hut bereikten, wilde het kind daar niet binnengaan.

„O, draag mij maar weer weg, Michael!” zeide zij. „Ik houd niet van uwe moeder. Morgenavond moet gij mij weder eens langs de wallen dragen. Ik zal stellig weêr bij u komen, telkens als ik u in den donkeren hoek bij ons huis zie staan. Ik begin van u te houden, Michael de duivel!”

Het was wel een vreemde vriendschap, die met een scheldwoord werd gesloten; maar Michael kon dit kleine menschelijke wezen, dat hem liefde betoonde niet van zich afstooten, en was ook niet ongevoelig voor de goedwilligheid, hem door een kind betoond, daar alle grooten zich van hem afkeerden. Wat Delphine aangaat, zij hield zich stil over dit nieuw gesloten verbond. Het geheimzinnige trok haar aan, zooals dit met

kinderen gewoonlijk het geval is. Hare nieuwsgierigheid en haar bijgeloof beide vonden voedsel in deze nieuwe kennismaking. Die eerste avond was slechts het voorspel geweest van menigen anderen. Die tijd was voor den waard en zijne vrouw de meest bezette; het kind werd niet gemist, en niemand giste, dat de twee donkere gestalten in dien hoek van den wal Michael en Delphine waren. Was de avondlucht wat al te frisch, zoo zochten zij eene schuilplaats in een soort van grot, door den ouden muur gevormd, waar hij gedeeltelijk was ingevallen en vroeger een heiligenbeeld in eene nis had gestaan. In die duistere nachten en dat somber verblijf vertelde Michael aan het kind al wat hij van zijn nieuw geloof wist, en legde in haar oor neder, wat niemand anders van hem hooren wilde. Bij dag deed Delphine altijd alsof zij hem niet zag. Niets deed hare vriendschap blijken, en toch sprak zij nooit van hem met anderen op de vroegere wijze. Was het van de anderen een stomme vijandschap, van haar was het een stomme vriendschap, die alleen in het duister zich uitsprak.

Het volk van Mont St. Michael is zeer arm, zooals wij reeds zeiden, en zoowel de vrouwen en kinderen als de mannen moeten meehelpen om het dagelijksch brood te verdienen. Zoolang de zomer duurt, brengen de bedevaartgangers naar het wonderdoende beeld op den top der rots in de kapel nog menig stuivertje aan door hetgeen zij verteren of inkoopden; maar in den winter houdt dit alles op, en de vischvangst geeft dan ook niet veel. Was nu het water hoog geweest en weer weggeloopt, dan ging al wat leven had op de vangst uit, maar men droeg zorg vooral te keeren vóór de vloed weer opstak, zooals ieder lichtelijk kan bevroeden. Aan de westzijde der stad was in dezen tijd de gevaarlijkste plaats, omdat de vele scheuren zeer diep waren. Alleen groote, sterke jongens waagden zich daar, en ook wel weduwvrouwen, die in grooten

nood verkeerden en alles op het spel zetten om een goede vangst te doen.

Het eerste gedeelte van den winter is in Normandië niet koud, vooral niet bij de zee. Zoolang de westenwind langs den Atlantischen Oceaan waait, is de lucht zacht, ofschoon dikwijls een zeedamp evenals een sterke mist over de kust hangt en het zonlicht onderschept. Omstreeks Kerstmis en Nieuwjaar blijft de lucht altijd op deze wijze soms dagen lang bedekt; nu en dan trekt de nevel op, maar komt ook weer binnen weinige uren terug. Eerst als de wind noord of oost wordt, begint de strenge winter.

Met zulk een zachte week eindigde ook het jaar 18... Niemand werd door de koude in huis gehouden en de vangst ging uitmuntend. De 24ste December was vooral een goede dag, ofschoon hij zeer kort was; want het water liep eerst om 12 uur in den middag weg, en werd om 6 uur reeds weder terugverwacht. Maar de mist was opgetrokken en vergunde nu al den omtrek te doorsnuffelen. Wat al buit, links en rechts en overal! Daarvan moest partij getrokken worden. Slechts enkele, zeer enkele oude vrouwen bleven thuis om op de kleine kinderen te passen. Die enkelen uitgezonderd, waren allen er op uitgegaan. De kleine jongens en meisjes maakten er tegelijk een feest van. Wat zij vingen was niet noemenswaard, maar wel wat ze speelden en dartelden en zongen; nu, dat was een leventje! Onder de volwassen mannen merken wij ook weder Michael op, ofschoon altijd op eenigen afstand. Zoo verliepen de uren snel en het werd tijd om aan terugkeeren te denken. Wat eene drukte in de poort, toen allen wederkeerden! Sommigen kwamen welbeladen aan; anderen wachten de binnenkomenden op; zelfs de zuigelingen strekten op de armen der moeders hunne handjes uit. 't Scheen, dat de algemeene vroolijkheid ook op hen aanstekelijk werkte. Michael was naar huis gegaan om zijne visch te zouten, en had dit spoedig genoeg in orde.

Dadelijk keerde hij naar de poort terug om anderen behulpzaam te zijn; maar er was niemand, die zijne diensten begeerde.

Zoo slenterde hij dan langs de straat in de richting van de herberg, toen de stem eener vrouw zijn oor trof. Het was niet ver meer van zonsondergang; de dagvorstin zonk rood en rond achter de klippen weg, en een dikke mist steeg aan den horizont op. De laatste troepjes visschers kwamen binnen en voerden de joelende kinderen met zich meê. Michael luisterde goed toe en zag de vrouw van Nicolaas, een forsch gespierd mensch, met een troepje kinderen in druk gesprek. Wat hoorde hij daar? Den naam van Delphine! „Is zij er niet?” vroeg hij zichzelf af, en weder trof het schrill geroep zijne ooren: „Waar is Phine, waar is Phine toch?”

Wat zeiden de kinderen? Welk antwoord kreeg de vrouw van Nicolaas? Michael stond daar bewegingloos, alsof alle kracht hem plotseling had begeven. De kinderen gingen hem schielijk als een troep wilde ganzen voorbij. Hij keek angstig naar de zee. Zou het mogelijk zijn, dat Phine verloren was?

Ja waarlijk, daar hoort hij een paar woorden. Een uit het troepje zegt tot Delphines moeder: „Wij konden haar niet mede naar huis krijgen. Zij wilde al meer en meer in de nabijheid van de zee loopen; wij konden haar niet terughouden, ook niet op haar wachten. Wij hoorden haar nog roepen, maar durfden nu niet langer toeven. Toch kan zij niet ver achter ons zijn. Ze zal zoo wel komen!”

„Mijn God!” riep de moeder en zonk op een steen neer, „och, roep toch spoedig haar vader!”

Michael Lorio vond haar vader, die zijn grootste vijand was. Nicolaas had het zeer druk. Hij was bezig met het schippersvolk de inlichtingen te geven, die zij hem vroegen, en aan sommigen hunner eenige boodschappen op te dragen, hetgeen heel moeilijk ging, daar zij niet konden lezen of

schrijven en hij dus iedere commissie eenige malen moest herhalen. Toen Michael hem met kracht aan den arm greep, keerde hij zich even om; maar wilde ook onmiddellijk weer voortgaan.

„Kom eens bij uwe vrouw,” schreeuwde Michael, terwijl hij naar den wal wees; „Phine, uw kleine is verloren in het zeezand!”

De geheele troep hield nu onmiddellijk op met praten en roepen, zooals wij dat op eene vischmarkt gewoon zijn. Een oogenblik was het doodstil. Allen keken Michael aan en deze vervolgde:

„De kinderen, die dezen morgen met Delphine uitgegaan zijn, zijn zonder haar teruggekomen. Zij is in het zand verdwaald. De nacht is ophanden en de vloed zal spoedig opkomen. Ik zeg u, dat de kleine in groot gevaar is van om te komen. Zij is alleen, geheel alleen en om zes uur is het hoog water. Delphine is alleen en verloren op het zand.”

Michael had dit alles in één adem en zoo hard hij kon uitgeschreeuwd. Toen hij zweeg, begon het volk te roepen. Al de kinders en de vrouwen verhieven hunne stemmen: „Heilige Michael! Gebenedijde Maagd!” zoo klonk het onophoudelijk. Intusschen vergaderden de mannen zich rondom Nicolaas en Michael om te raadplegen wat hun te doen stond. De laatste stralen van de zon boorden met moeite door den mist heen, en de arme moeder tuurde wat ze turen kon, om uit dien nevel haar kind te zien opdagen.

„Wat zullen wij doen?” vroeg Nicolaas aan iemand, die juist naast hem stond. Het was niemand anders dan Michael, wiens gelaat even bleek was als dat der moeder.

„Er kan niets aan gedaan worden,” riep een der oudste lieden uit den troep, „niets, volstrekt niets! Wij weten immers niet, waarheen zij gedwaald is. Zie maar eens, welk eene

uitgestrektheid, en dan de mist. Men kan het kind mijlen ver voorbijloopen zonder haar te vinden. De aartsengel Michael moge haar beschermen!"

„Ik zal er heengaan,” zei de moeder, terwijl zij opstond en de stem verhief, en meteen riep zij op hartbrekenden toon: „Phine! Phine! lieve Phine! kom toch bij uw arme moeder!” Maar er kwam geen antwoord, dan alleen het gejammer der vrouwen en kinderen in de poort.

„Gij kunt niet gaan!” zei Nicolaas. „Wij hebben nog meer kinders, denk om hen; gij noch ik kunnen hen verlaten; wij mogen ons leven niet wagen. Och! is er niemand, is er niet een, die voor mij wil gaan zoeken naar mijn lieve Delphine?”

„Ik zal gaan,” antwoordde Michael, terwijl hij opnieuw tevoorschijn kwam, en zijn aangezicht blonk van vasten mannelijken moed. „Er is er slechts één in deze geheele stad, die mij zal missen. Ik laat u mijn oude, zieke moeder achter. Er is geen tijd meer om haar vaarwel te zeggen. Kom ik levend terug, het is wèl; kom ik om, dan zal het ook wèl zijn!”

Ook toen, op dat aandoenlijk oogenblik, was er nog niet zooveel vriendschap in het hart zijner vroegere makkers en stadgenooten, dat zij hem een enkel woord ten antwoord gaven. Helaas! wat kan het bijgeloof, vereenigd met onkunde, het hart voor alle goede indrukken toesluiten! Zelfs deze daad van zelfopoffering was niet instaat den afschuw weg te nemen, dien deze lieden van Michael den duivel hadden. Wellicht waren er zelfs onder hen, die vreesden, dat de ketter het kind, als hij het vond, aan den duivel offeren zou. Allen zagen hem stilzwijgend zijn net oprollen en over den schouder hangen. Ook hij zweeg. Barrevoets sloeg hij den weg in, die naar het strand geleidde; maar zijn aangezicht blonk gelijk de zon. Vastberaden ging hij de toekomst tegen, wat ook die toekomst wesen mocht. 't Was hem als betrad hij den kruisweg naar Golgotha.

Hij keek hen allen nog eens aan, om een woord tot afscheid te mogen hooren, maar tevergeefs; niemand sprak, en hij zag daar toch niet anders dan oude vrienden, bekenden, speelmakers, bloedverwanten. Bijna werd het hem te veel. Tranen ontglipten zijn oogen en hij keerde nogmaals om; maar reeds kon hij niets meer onderscheiden. De mist had zich reeds tusschen hem en het stadje geplaatst. Zoo was ook in het verschiet alles nevelachtig. Toch vreesde hij niet dat hij verdwalen zou; want dien weg kende Michael op het gevoel. Hetgeen hij vreesde was, dat hij Delphine niet vinden zou vóór de vloed opkwam, of liever vóór hij den vloed kon ontloopen. Hij wist, dat de zon reeds was ondergegaan; het kon niet vroeger dan half zes zijn. Zoo stapte hij moedig voort, steeds verder naar het westen, terwijl hij gedurig den naam riep van zijn kleine vriendin.

Eindelijk, ja, daar hoorde hij een geluid. Het was eene menschenstem, eene kinderstem; daar stond Phine vóór hem in den mist. Hij opende zijne armen en zij snelde daarin. Michael hief haar op, en drukte het kind aan zijn hart. Hij had de verlorene gevonden.

„Zijt gij het, Michael! die mij hebt gevonden? zei het kind, zich dicht aan hem vasthoudend. „O, draag mij naar mijne moeder. Nu ben ik veilig, geheel veilig. Heeft de aartsengel Michael u gezonden?”

Daar was geen oogenblik te verliezen. Michael wist dit. De maan rees met de minuut al hooger en hooger. Iedere minuut was kostbaar. Kon hij de stad nog weder bereiken? Hij zou in ieder geval doen wat hij kon. Maar hij kon geen tijd verliezen in gesprekken met het kind. Daarom spoedde hij zich uit alle macht, zwiiggend voort, zijn dierbaren last dicht aan zich drukkend. Daardoor maakte hij evenwel het kind bang. Angstig zag zij hem aan, en poogde zich aan zijne armen te

ontwringen, terwijl ze riep: „Waar brengt ge me toch heen, Michael de duivel? Laat me los, laat me los, zeg ik u. Moeder heeft mij gezegd: ik mocht u nooit aankijken! Gij moogt me niet verder dragen!”

Het kind had kracht genoeg om zich achterover te werpen, en hare bewegingen hinderden Michael geweldig in zijn wanhopige haast. Hij was verplicht een oogenblik stil te staan, om rustig tot haar te spreken op dien hartelijken toon, die haar zoo welbekend was.

„Wees stil, mijn kleine Phine!” zeide hij, „ik ben gekomen om u te redden. Zooals de Heere Jezus kwam om te zoeken en te redden, wat verloren was, zoo ben ik ook gekomen om u weer bij vader en moeder thuis te brengen. Het is hier donker, lief kind! en de zee verheft zich, de vloed komt. Maar gij zult gered worden; wees nu stil en laat mij haast maken om naar de stad te komen.”

„Heeft de Heere Jezus u ook op zulk eene wijze verlost?” vroeg Delphine onnoozel.

„Ja, Hij redde mij evenzoo,” antwoordde Michael. „Hij legde zijn leven af voor het mijne. Nu moest gij u stil laten redden.”

„Ik zal zoet en stil zijn,” zei het kind, terwijl zij haar arm om zijn hals sloeg, en hij alle krachten inspande om de weinige minuten, die verloren waren, in te halen. Maar dit was niet meer mogelijk. Hij zag, dat het reeds te laat was om de stad nog te bereiken. Op zijn minst had hij een half uur noodig om met zijn last de poort binnen te komen, en ook wegens den dikken mist moest hij voorzichtig zijn. Binnen twintig minuten zou het water zoo hoog gestegen zijn, dat zij beiden moesten verdrinken. Ook dit wist hij. Beiden konden niet meer gered worden. Maar één van beiden dan? — Ook hieraan had hij gedacht en er in voorzien.

„Lieve Phine! zult gij niet bang zijn, als ik u in zekerheid breng, zoodat de zee u niet kan bereiken? Zie, hier is mijn net. Ik zal u daarin doen en hangen het aan een van deze sterke palen, dan blijf ik bij u staan. Dan zult gij immers niet bang zijn? Het zal net wezen, of gij in eene wieg ligt. Wees nu flink en zoet. Zie, ik blijf bij u.”

Terwijl hij sprak, had hij de daad bij het woord gevoegd en de hoeken van zijn net saamgebonden over een grooten staak, en het zoo hoog opgeheshen, dat het boven den hoogsten waterstand uithing. Delphine zag het lachend aan; het scheen haar een nieuw vermakelijk spel; ze was gewoon in de duisternis met Michael om te gaan. Dan eens in de opening van den muur; dan weer wandelend over de wallen; nu in een vischnet aan een paal opgeheshen: het scheen haar recht prettig toe. Het net was sterk genoeg, en zij hing zoo hoog, dat haar hand het hoofd van Michael nog altijd kon aanraken. Hij stond vlak bij haar met zijn arm om den paal geslagen en hief zijn trouwe, liefhebbende blikken tot haar op.

„Phine!” zeide hij, „gij moet niet bang zijn, als het water rondom u zich verheft, al spreek ik dan ook niet tot u. Gij zijt veilig, mijn lief kind!”

„Zijt gij ook veilig, Michael?” vroeg zij.

„Ja, ik ben ook veilig,” antwoordde hij; „maar ik zal zeer stil zijn. Ik zal niet tot u spreken. Hij gaf zichzelf op het kruis, zooals ik mijzelf hier overgeef. Dit is mijn kruis, Delphine! Ik begrijp het nu beter. Hij had ons lief en gaf zichzelf voor ons. Vertel morgen aan alle menschen, wat ik nu tot u zeg. Ik ben even veilig als gij zijt; veilig, rustig en gelukkig.”

„Wij zullen toch niet verdrinken?” zei het kind, terwijl de zee al hooger en hooger steeg.

„Gij niet,” antwoordde hij teeder. „Maar Phine! vertel hun

nu morgen, dat ik nu nooit meer eenzaam en bedroefd zal zijn. Ik verlaat u nu en zal weldra bij Christus zijn. Ik had wel meer tot ons volk kunnen spreken; maar de vrijmoedigheid heeft mij ontbroken. Hoor, daar luidt de bel!"

De bel, die den reizigers in de duisternis moest doen hooren, waar de kapel van St. Michael stond, liet haar scherpe tonen boven het gedruisch van het aanspoelende water uitklinken.

„Dat is mij als de stem van een vriend; maar het is te laat!" zei Michael. „Zijt gij gelukkig, Delphine, mijn lieve kleine? Als ik ophoud met spreken, zult gij toch niet ongerust zijn, wel? Ik zal misschien in slaap vallen. Zeg uw Paternoster nog eens op; toe, Phine! doe dat."

De bel hield intusschen op met een ferm, schrillen ruk, alsof iemand er met ongeduld aan trok, en het water maakte al meer en meer vorderingen.

„Raak mij nog eens met uw handje aan, raak mij gauw aan. Onthoud goed, dat gij hun morgen vertelt, dat ik hen allen lief heb; dat ik mijn leven gaarne voor hen allen zou geven, zooals ik het nu voor u doe. Vaarwel, mijn lieveling! Kom spoedig, Heere Jezus!"

Het kind vertelde later, dat het water zoo snel en zoo hoog wies, dat zij er niet naar durfde zien; maar zij sloot de oogen en zeide haar Paternoster op. Dit ging evenwel niet heel best; want zij was vergeten, hoe de woorden op elkander volgden. Ook hoorde zij Michael met luide, heldere stem zeggen: „Onze Vader"; maar ook hij scheen het niet goed meer te weten, hoe alles volgde. Hij zeide alleen deze bede: „Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven....." Toen werd hij stil, en of zij al tegen hem sprak, hij antwoordde haar niet. Zij

meende, dat hij in slaap was gevallen, zooals hij gezegd had. Ook werd hij niet wakker, hoe ze ook riep. De golven omringden haar van alle kanten, maar zij bleef droog. In spijt van hetgeen hij tot haar gezegd had, begon zij toch een weinig bang te worden. Ook kwam een oogenblik de gedachte bij haar op, dat het wellicht eene straf voor haar was, omdat zij zoo vriendelijk was geweest jegens Michael den duivel, dat zij nu daar boven het water hing.

Zoo hing zij omstreeks drie uren in Michaels net te wiegelen met alles en allerlei in haar jeugdig hart. Toen begon het water te vallen, en het viel even schielijk als het gekomen was. Niet minder schielijk verliet het volk de stad, zich over het zand verspreidende, in de hoop de beide lijken van Michael en het kind weder te vinden, eer de vloed ze wegrukte naar de zee. Eindelijk hoorden twee of drie hunner de stem van het kind, dat het licht van hun lantaarn had bemerkt en om hulp schreide.

Zij vonden haar nog veilig in Michaels net wiegend, zonder dat het water haar had aangeraakt. Maar Michael was op de knieën gezonken, terwijl zijne armen om den staak geslagen waren. Zijn hoofd was voorover op de borst gezonken en zijn dik, zwart haar bedekte zijn aangezicht. Zij beurden hem op zonder een woord te spreken. Hij had Delphines leven gered ten koste van het zijne.

Al de bewoners der plaats stonden aan de poort, wachtende op de terugkomst van hen, die uitgegaan waren om de lijken te zoeken. De mist was nu opgetrokken en de maan bescheen den omtrek bijna met middagklaarheid. Delphines moeder was met haar andere kinderen op een grooten steen gezeten, op dezelfde plaats, waar zij Michael had zien vertrekken. Zij en andere vrouwen met haar konden zien, dat de mannen samen een last droegen. Maar toen zij de stad naderden, sprong Delphine vooruit en ijde in harer moeders armen.

„Een wonder!” riepen sommigen uit den hoop. „Een wonder, door onzen patroon St. Michael verricht! Als Michael Lorio ook gered ware, dan zou hij voorzeker een goed Christen geworden en tot zijn oude geloof teruggekeerd zijn!”

Maar Michael Lorio was dood, en al wat nog voor hem kon gedaan worden, was zijn dood lichaam bij zijn gebrekkige moeder in huis te brengen, en het op het schamele bed neder te vlijen, waar hij zoo menigen nacht geslapen had.

Het was inderdaad voor het onkundig volk een groot raadsel, hoe dit was gebeurd. Sommigen zeiden, dat Michael het kind door de macht des duivels had gered, maar zichzelf niet meer had kunnen redden. Anderen meenden, dat niemand anders dan de groote aartsengel Michael het net boven aan dien paal had vastgemaakt, en zoo het kind had gered, terwijl hij den ketter had laten verdrinken. Enkelen mompelden, al durfden zij het ook niet al te luid zeggen, dat Michael een edele daad gedaan, en daarmee den hemel gewonnen had. Immers het kind had hem ook nog het Paternoster hooren bidden. De pastoor, die het kalme, verbleekte aangezicht van den doode kwam beschouwen, stond daar lang en sprakeloos bij het lijk. Toen opende hij zijne lippen en sprak:

„Als deze mensch een goed Christen en niet een ketter ware geweest, dan zou hij een heilige en een martelaar zijn!”

En gij, lezer! wat zegt *gij*?

